

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-árus üzlete, főtér, Prág-ház.

Megjelen
hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három hóra . . . 1 ft
Hat hóra . . . 2 ft
Kilencz hóra . . . 3 ft

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — Díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 ft., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elegendés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos ár-elegendés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Értesítés dalárünnepélyünk ügyében

A rendező bizottság kiválóan óhajtván az augusztus 3-án és 4-ikén Gyulán rendezendő megyei dalárünnepélyünknek sikerült, minden alkalmas módot felhasznál arra, hogy ezt minél sikerültebbé, a közönségre nézve kényelmessé és élvezetessé tegye. — Ez okból, nehogy a vidékiek kényelmetlen helyen kapjanak jegyeket, a helyek több községet egybevéve, csoportokra osztattak, és minden községben egy az elárúsításra különösen felkért megbízottnak küldettek, a kinél e hó végéig kaphatók. — Figyelembe vette a rendezőség azt is, mindenkit külön meghívni, mégis feledékenység, vagy ismeretlenség okánál fogva, tudtán és akaratán kívül valaki könnyen elmaradhatna; ugyanazért az alábbi jegy-árúsító t. megbízottnak *meghívó-jegyeket* is bocsátott rendelkezésükre, hogy azokkal kívánatra szolgálni lehessen. — Figyelmeztetjük a t. közönséget, hogy e jegy előmutatója aug. 1-től 8-ig a vaspályákon féláron utazhat Gyulára és vissza, — mely eset nagyon alkalmas arra, hogy megyénk polgárai rokonaikat, barátait, ismerőseiket meghívja, az ünnepély díszét előmozdítsák. —

Jegyek, valamint meghívók kaphatók az alábbi t. uraknál:

1. K.-Ladányban Dr. Hajnal Albert.
2. Szeghalmon Dr. Christó Pál.
3. F.-Gyarmaton Petry Sándor.
4. Vésztőn Hritz Károly.
5. K.-Tarcán tisz. Szabó Károly.
6. Dobozon Kéry Elek.
7. Szarvason Benka Gyula.
8. Gyomán Dr. Biró László.
9. Endrődön ftdő Schiffner Ede.
10. B.-Csabán Vidovszky János.
11. Békésen Benedikty József.
12. M.-Berényben Narcsisz János.
13. Gyulán Ferentzy Alajos.
14. Kétegyházán Szekér Gyula.
15. Gy.-Vári Szilágyi Sándor.
16. Orosházán Dr. László Elek.
17. T.-Komlóson Tatay János.
18. Bánfalván Ujfaluzy Zoltán.
19. Új-Kigyóson Wieland Károly.
20. Ó-Kigyóson Rázel István.

A rendező bizottság.

Pár szó My. úrhoz.

Ön e lapok 14-ik számában, „Még egyszer: miért nem olvas a magyar gazda” című cikkében — hozzáam szólva — hosszasan variálja azt, mit első cikkében mondott.

Állhatatosan megmarad kedvenc véleménye mellett, mely szerint a holt nyelvek taníttatásával az ifjuság lelkületében csak kedvetlenség, csak undor gerjesztetik.

Azt vártam, hogy ön e nyelveknek végkép kiküszöbölését is megpendíti, és joggal, — mert hiszen „mértékellen erőltetése” (6 óra hetenként!) ön szerint roppant károkat okoz, s így hát ön, az ifjuság-barát, — ha következetes akar lenni — alig tűrhetiel, hogy továbbra is szerepeljenek a gymnasiális tantárgyak között.

De ön ezt nem tévé, sőt azt „sürgeti”, hogy a szakismeretekre fordított időn kívül ama 8 évi 3360 órának $\frac{1}{20}$ -án taníttassanak a holt nyelvek, s $\frac{19}{20}$ -án pedig, felelve pihe-

néssel, annál nagyobb mérvben a gyakorlati tudományok.

Komolyan mondja-e ön ezt? S ha igen, mi okon vár kielégítő eredményt e csekély időtől, ha — amint ezt ugyanazon cikkében állítja — ön szerint még a bőven pazarolt 8 évi 3360 tanórának eredménye is semmi!

A hiba, szerintem vagy a tantárgyban, vagy a tanulóban rejlik. Ha a tantárgy meddő, unszolása a legfogékonyabb lelkülettel szemben is jó eredmény nélküli lesz; de ha a mívelendő alanyban rejlik a szarvashiba, (szorgalomhiány, vagy elmei gyengeség képében) mégis csak inkább ragad rá valami, ha a tantárggyal gyakor érintkezésbe tétetik, mintha csak elvéve hozatik össze vele.

S önnek elébb jelzett kívánalmát — a holt nyelvekre szánt tanórák leszállítását illetőleg — épp e felhozott okok folytán nem tarthatom céltirányosnak. Ha ön elismeri a holt nyelvek gyakorlati értékét, úgy engedje meg hogy azok a lehető legalaposabban taníttassanak, minél több tanórán keresztül; ha pedig csak károkat lát taníttatásukkal előidézteni: úgy végképi kiküszöbölésüket indítványozza inkább, semmint feületes taníttatásukat megengedje. Szerintem, ki a holt nyelvekben a szép, jó és igaz legkiválóbb példányait magába záró antik-világ halhatatlan szellemének kulcsát tudom, — az e nyelvek taníttatására szánt hetenkénti 6 órát is csak úgy vélem igazán gyümölcsözőnek, ha a jó utra vezetett tanuló legalább még egyszer annyi órán foglalkozik behatóan velök. Gyenge elmének s mindazoknak, kikben hiányzik a „magasbra vivó szenvedelem,” az erős akarat, valamint egy komolyabb tantárgyat, úgy a holt nyelveket sem ajánlom tanulmányul; de hogy ezeknek kedveért szükkebbre vonassék csak egy órával is e nyelveknek előadási ideje, a száz, meg ezer gyenge és hitvány fővel felérő tehetségesnek, ambíciósabbak érdekében, hibás intézkedésnek tartanám.

Szóval: utóbbi cikke arról győzött meg engem, hogy ön e fontos kérdésben a legtarthatlanabb álláspontot foglalja el. Conservatív lenni irtózik, radícalis lenni nem mer, s az ingadozás és határozatlanság színét ölti magára.

Igy aztán nem féljük ám!

Sipos Soma.

Teremtsünk népies ingyen könyvtárakat.

I.

Soha annyi rokonszenv- és részvételt nem találkoztott még a szegény nép, mint napjainkban. Nem tartatik gyűlés, vagy lakoma, melynél a szegény népről ne történjék emlékezés. Ennek érdekében működik a hazafi, ennek pártját fogja a szónok, ennek igényeivel áll elő az újságíró; szóval az egész világ csupa emberszeretetből a népről küzd. Azonban ha mélyebben vizsgáljuk ezen rendkívüli tüneményt, itt is teljesedve látjuk azon közmondást: „Nem mind arany, ami fénylik!” Sőt megkell vallanunk, hogy nem egy ugynevezett néprólat, valódi néprólatnak bizonyítá be magát.

Ide soroljuk kiváltképen azokat, kik a népfölvilágosodás ügye alatt, oly könyveket nyújtanak a nép kezébe, melyek jobbadán a korszellem bélyegzette természeti egyenlőség, szabadoság elveiből fejt tullelő s minden-

felé harapódzó népfelsőségnek, az emberiséget megrendítő s veszélyeztető szellemében vannak írva. Kik mindenféle ártatlan czim és ürügy alá rejtik a béke és főnálló polgári rend felüljárására irányzott nézeteiket: olesó áron, sőt ingyen osztogatván a veszélyes olvasmányt, mi által az elégtelenség konkolya bőven elhintetik.

Az értelem- és szívmetelyező iratok ily özönében magasztos kebellet üdvözöljük azon lelkes férfiakat, kik nagy bölcsesség- és előrelátással, népszerű elbeszéléseiket, s a szöveg fonalát akkép intézik, hogy az olvasó népet mulattatólag oktattja és vezet a jóra, szépre és nemesre, beleszövében mindent az ipar, kereskedelem, népgazdaszat stb. körébe vágó figyelmeztetéseket és legszebb oktatásokat.

Aki a népmívelődés- és felvilágosodásnak valódi barátja, az iparkodni fog a nép kezébe oly irodalmi termékeket nyújtani, melyek nem rontanak, hanem építenek.

Ellensúlyozunk kell a rossz irodalmi termékeket jó és ingyen könyvekkel, kölcsön könyvtárakkal, *népies ingyen könyvtárakkal*.

Igaz, vannak — kivált nagyobb városokban — kölcsönkönyvtárak, vannak már kisebb községekben olvasókörök is; csak hogy ezek nagyobb részt olyan irodalmi termékekkel vannak felszerelve, melyek leginkább divatban vannak; hasznosak-e egyuttal, vagy a köznépszéhez valók-e? az már más kérdés.

Ha vizsgáljuk e könyvek névsorát, azok belső tartalmát, látni fogjuk, hogy az igazán jó, a nép kezébe minden gond és aggodalom nélkül adható könyvek száma meglehetősen csekély. Legtöbb a regény, kivált a kölcsön-könyvtárakban; mi népünk és ifjaink szellemi izlését elárulja. Gazdasági, vagy más egyéb komoly bölcsészeti, természettani s a többi munkák vajmi gyéren láthatók, mert ez mind unalmas, nem mulattató.

Már sok könyvással beszéltem és kérdeztem, miért nem tart raktárban komoly tudományos munkákat is. Van néhány — felelé ő — de ezeket nem igen keresik. Legkeresettebbek a regények.

Majd eltértek tárgyamtól; hiszen én a nép érdekében akarok beszélni, illetőleg a népies ingyen könyvtárak érdekében.

Előre kell bocsátanom, hogy csekély véleményem szerint azon könyvtárak, vagy kölcsön-könyvtárak, volna a leg-élelmesebb, ki érdekes és tanulságos népies olvasmányokkal fokozni tudná a nagy közönség olvasási vágyát. Ez aként történhetné, hogy elkülönítve a sohajtozó regényektől a nép számára való válogatott olvasmányokat, ezek bérletárát lehető legolcsóbbra szabná, s ebből nyerne a vállalkozó úgy, miként az olvasó közönség is.

A vállalkozó azonfelül, hogy üzlete jövedelmezőbbé válnék, még azon maradandó emlékü polgári érdemben is részesülne, hogy honfitársai szellemi előhaladását hathatósan előmozdítaná. Ilyen vállalkozó azonban napjainkban aligha akad egyhamar.

Mily haszna van a nagy közönségnek abból, ha üres idejét hasznos ol-

vasmányokkal örömet tölti, főlöleges volna terjedelmesen bizonyítgatnom. — Azt mondom, *üres idejét*; mert az iparost mesterségétől, a pórnépet mezei munkájától folytonos olvasás által elvonni, ismét elvesztett czél lenne. —

Ha csak anyagi haszon tekintetéből vizsgáljuk is e dolgot, tagadhatlan, hogy minél inkább oszlik a nép tudatlansága, annál gyérebbek lennének a családok. A megtakarított fillerek nem jutnának oly könnyen az ezermű csalók zsebeibe, mint ezt imént a borsod-miskolczi kiházasítási egyletnél és más pénztözséreknél is tapasztaltuk.

Ha azonban egyes vállalkozóktól a könyvtárak ügyében valami nagylelkű eljárást nem egyhamar várhatunk is, e hiányon más móddal kell valahára segítenünk. És e mód nézetem szerint: *népies ingyen könyvtárak* állítása lenne.

Bártol J.

(Vége köv.)

Szabályrendelet

Gyula városának 1871. évi 18-ik t. cz. értelemébeni nagy községgé rendezése tárgyában.

I. Fejezet.

A községi képviselet gyűlési idejéről, számáról és tanácskozási ügyrendjéről.

1. §. A képviselő testület, tekintettel a város népességére 40 tagból áll, elnöke a bíró, akadályoztatása esetében a helyettes bíró.

2. §. A képviselő testület ülései nyilvánosak.

3. §. A képviselő testület minden év, april, július, september, és december 1-ő napjain vagy ha ez ünnepnapra esnék, a következő napon tartja rendes gyűlését.

4. §. Rendkívüli közgyűlés annyiszor tartatik, a mennyiszor a körülmények igénylik és ha a bíró vagy a képviselő testület 10 tagja szükségesnek találja.

5. §. A képviselő testület tagjai, a közgyűlés hatánapjáról, és a felveendő tárgyakról egy községi cseléd által saját lakukba elviesző körlevél által értesítetnek, mely körlevelelen az értesülés ideje vagy általa, vagy családtagjai által feljegyeztetik.

6. §. A közgyűlések jknyvét a jegyző vezeti, mely jegyzőkönyvek a közgyűlés vagy annak e végett megbízott küldöttségei által hitelesítendők.

7. §. Minden közgyűlés jegyzőkönyvébe a jelenlevő képviselők névszerint beirandók, és minden jegyzőkönyvben a hitelesítési záradék, hitelesítési nap kitételével bevezetendő, és a jegyzőkönyv a bíró, jegyző és a hitelesítésnél jelenlevő képviselők által aláírandó.

8. §. A közgyűlés tárgyait, az elnök tüz ki napi rendre. A tárgyak előadója a jegyző, kinek valmint az elnöknek is kötelessége, az egyes ügyek előadásánál, a képv. tagjait az ügyvel kapcsolatos törvények és szabályrendeletekre és felsőbb meghagyásokra figyelmeztetni, és ha ezen figyelmeztetés daczára, törvényekbe, szabályrendeletek és felsőbb meghagyásokba ütköző határozat hozatala czéloztatnék, és 5 képviselő névszerinti szavazást nem kérne, joguk van a határozat hozatala előtt tett figyelmeztetést, a felelősségnek saját maguktól elhárítása végett, a jegyzőkönyvbe beiktatni.

9. §. Képviselei közgyűléseken az elnök által kitzított tárgyakon kívül 24 órával beadott más tárgyak is vétethetnek tanácskozás alá, s a gyűlés egyes tagjai által önálló indítványok is tétethetnek, melyek azonnal csak úgy tárgyalhatók, ha a tárgy sürgős

voltánál fogva, azt a jelenlevő képv. többsé-
kivárá.

10. §. A közgyűléseken a képviselő testü-
let tagjain kívül az előjárásnak 1871. évi
18. t. cz. 60. §-ában megnevezett minden tag-
ja szavazattal bír, de csak oly ügyekben,
melyek által személyesen, vagy hivatali áll-
lásánál fogva érdekelve nincs.

11. §. A gyűléseket az elnök nyitja meg,
és zárja be, ő vezeti a tanácskozást, és ör-
ködik az ügyrend megtartása felett; — jo-
ga és kötelessége az elnöknek a csendzava-
ró hallgatóságot, előre bocsájtott megintés
után a teremből kiutasítani, — szót a tárgy-
hoz térésre, és ha attól ismételtelt eltér, vagy
az illedelem sérténé, rendre ntasítani, és ha
az sem használja, a szót tőle elvonni.

12. §. A ki a tanácskozás méltóságát, vagy
a gyűlés tagjait sértő kifejezésekkel él, s azt
rögtön a szék sértés megtorlásának indítvá-
nyozása előtt vissza nem vonja, a gyűlés ál-
tal — fellebbezés kizárásával — a szegények
pénztára javára 15 frtig terjedhető, és köz-
igazgatásilag behajtható pénzbírságra büntet-
hető. A szék sértés megtorlása iránti indít-
vány, a napi rendben levő tárgy feletti tanács-
kozás félbe szakításával elintézendő.

13. §. Ha a tárgy kellőleg kimerítve van,
és senki szólaní nem akar, és 5 tag szava-
zást nem kíván, a szavazatok a szőlők szet-
rint vétetnek számba, és ez alapon mondja
ki az elnök a végzést, ha azonban törzsva-
gyon elidegenítéséről, terhes szerződés köt-
éséről, és községi kölcsönről van szó, vagy
ha 5 tag kívánja, az elnök a névszerinti sza-
vazást, elrendelni mindég köteles.

14. §. Minden egyes képviselő, a képvise-
lő testület által reá ruházott, és elváltat te-
endőkben pontosan eljárni, polgári, és erköl-
csi becsületének ismerje.

15. §. A közgyűlés hatásköréhez követke-
ző tárgyak tartoznak:

- a) A községi sajtó helyeiben szabályren-
delekek alkotása,
- b) Tisztán községi utak, s egyéb közleke-
dési eszközök, és községi közmunka feletti
gondoskodás,
- c) Rendelkezés a községi vagyona felett,
annak kezelése, bérbeadása, vagy eladása,
kölcsönvétel és törzs vagyon szerzés.
- d) Költségvetési előirányzat megállapítása,
községi adó megállapítása, községi és árva
zár-számadás megvizsgálása.
- e) Uj hivatalok vagy állomások felállításá
avagy a régiéki megszüntetése, és a hivata-
li fizetések szabályozása.
- f) Gondoskodás a községi iskolákról és
más rokon intézetekről.
- g) Az erdő fentartás illetőleg gyarapítás
és annak rendszeres vágatása tekintetében
szabályrendeletileg intézkedni.
- h) Magánosoknak a képv. testülethez inté-
zett kérvényeik feletti intézkedés.
- i) Mindazon ügyek, melyeket egyik vagy má-
sik törvény vagy felsőbb rendelet a közgyű-
léshez utal.

II. Fejezet.

A községi tanácsüléséről:

15. §. A tanácsülés elnöke a bíró, akadá-
lyoztatása esetében a helyet. bíró, tagjai az
1871. évi 18. t. cz. 64-ik §-ában megneve-
zett községi előjárók.

16. §. A tanácsülés teendője:

- a) Véleményezés mindazon ügyben, melyek
a végből a közgyűlés által hozzá utal-
tatnak.
- b) Előkészíti a közgyűlés tanácskozási tár-
gyait, a költség előirányzást, a községi és
közgyámi zár-számadásokat.
- c) Határoz mindazon ügyekben, melyek a
közgyűlés vagy egyes előjárók hatásköréhez
utalva nincsenek.
- d) Utalványoz a költségvetés korlátain bel-
lül, és azon összesen felül, mely a bírónak
fentartott; a város jövedelmének beszerzés-
ét, a pénztári kezelést ellenőrzi, s e tekin-
tetben felelős.
- e) Utalványozza és felmondja, az árva és
szegények pénztárából kölcsönöket, az előb-
bit mindenkör a közgyám meghallgatásával.
- f) A községi területén előforduló fegyelmi
és rendőri esetekben — az 1871. évi 18. t.
cz. korlátai között — a biráskodást gyako-
rolja.
- g) A jegyzői tisztség előterjesztésére, ki-
nevezi és elbocsátja az irodai személyzetet.
- h) Felfogadja és elbocsátja a szolga sze-
mélyzetet; a tisztán a rendőri személyzetet

azonban, mindenkör a rendőrbiztos meghall-
gatása mellett, fogadja fel és bocsátja el.

i) Határoz a telepedés és lakosítás iránt
beadott kérvények felett.

17. §. Tanácsülés minden héten legalább
egyszer tartandó.

18. §. A tanácsülésről rendes jegyzőkönyv
vezetetik, mi ugyan ülésileg hitelesítettik is.

III. Fejezet.

A községi előjárók, irodai segéd személyzet
és szolgaszemélyzet létszáma, azok teendői és
jog köréről.

19. §. Az előjáróság áll: egy bíró, egy he-
lyet. bíró, 8 esküdt, egy gazda, ki egyszers-
mint esküdt is, három jegyző, két pénztár-
nok, két közgyám, egy orvos és egy mérnök
ki egyszersmind számvevő; — ezeken ki-
vül egy rendőrbiztos, és egy állat orvosból.

20. §. Az irodai segéd-személyzet a követ-
kező: egy ígató ki egyszersmint kiadó és
levéltárnok is, egy segéd-nyilvántartó, és egy
írnök.

21. §. A szolgaszemélyzet létszáma: két
lovasszendőr, 8 gyalogos hajdu (tizedes) kik
a rendőrbiztos által, a helyetes bíró felügye-
lete alatt, rendőri szolgálatra is alkalmazha-
tók, két hivatal szolga, egy őrzető rendőr
és 4 rendőr, továbbá két kocsis, 4 erdő-
mező-ösöz, egy faiskola kertész, egy ápodai
élemező, 4 toronyőr, egy városi ács és egy
gyepmester.

(Folytatjuk.)

Megyénk felekezeti jellegű elemi iskoláinak állásáról általában.

Endrőd, 1872. júliushó.

Megyénk elemi iskoláinak állásáról irandó,
az oknak az okozattal, illetőleg az okoknak
az okozatokkal való következetes és termé-
szetes összefüggése kimutatására töreksem.
Hogy pedig e tekintetbeni törekvésemben leg-
alább megközelítőleg célhoz jussak, jónak
véltém a nagyobb lapok, és egyéb szakköz-
lönyökben közelebb megjelent s illetékes
egyének által irt cikkeket egymás mellé ki-
vonatosan, egymással szembe egymást
felvilágosítólag állítva, — olykor egyé-
ni nézetemmel kísérve, — kikerekíteni jelen
cikketem.

A Szegeden néhány hónap óta felállított
„Tanügyi lapok“ (a már is országos tekinté-
lyű alföldi tanító-egylet szakközlönye) 3 ik
számában olvashatni, miszerint „a békés-csong-
rádi tanfelügyelő s királyi tanácsos ur ő nagy-
sága a békésmegyei népiskolák felekezeti ha-
tóságai iránt az egyedüli kezében levő mora-
lis eszközt, — a serkentést s buzditást már
többször felhasználta, de fájdalom minden
eredmény nélkül...“ hogy Békésmegyében
a népnevelés ügye nem előre, hanem hátra
megy, mert az 1869-iki statisztikai kimu-
tatás szerint tényleg járt 19060 (tizenkilenc-
ezer hatvan) gyermek, — holott ezen szám
1871-ben 17978- (tizenhét ezer kilencszázhet-
vennyolc)-ra apadt s így: 1082- (egyezer-
nyolcvankettő)-vel kevesb járt 1871-ben mint
1869-ben. — Továbbá: „az iskolák s tani-
tók aránya között valami kevés lendület mu-
takozott, mert míg 1869-ben 189 tanító mű-
ködött 184 iskolában, már 1871-ben 193 ren-
des és 17 segéd-tanító oktattott 193 iskolában
s így az iskolák száma kilencszázal szaporod-
dott... azért nem mutatkozott pedig az isko-
láztatás körül nagyobb eredmény, mert az
árvizek e két közelebbi év alatt a lakosságot
saját tüzhelyök megvédésére szorították... s
így nem küldhették a szülék gyermekeiket
a folytonos veszélynek közepette
iskolába; ez némi részben való, de azt soha-
sem hittem volna, hogy hátrafelé menjünk.
csak tartották volna meg legalább az 1869-
ki számot...! hiszen akkor is voltak itt — a
Körösök által okozott — árvizek s lesznek
is mind e n é v b e n, míg a szabályozást nem
a torkolatból, hanem a forrástól kezdik...“

Ezen — levél-alakjában irt — cikk legelején
az is fölemlítették, miszerint az ez évi ápril 22-
én d. e. 10 órák megtartott évnegy-
edes megyei iskolatanács-gyűlésen 32 tag közül
7 (heten!) vettek részt az ülésben, pedig
most az egyszer az összejövetelt még a já-
ratlan utak sem gátolták... — „A felsőbb
népiskolák és a polgári tanodák állítására
Békésmegyének legalább 12 községe volna
törvény által kötelezve, — de még eddig nincs
e megyében sem polgári tanoda, sem felsőbb

népiskola; feltűnő egy Csaba, Gyula, Bék-
és és Szarvas városokra nézve, melyek-
nek lakossága mindenütt 15,000—30,000 kö-
zött van, hogy ily a mostani kornak meg-
felelő iskolát nem képesek fölláttani, — pe-
dig csak akarat buzgóság kellene.“ — Eddig
és ekképen a „Tanügyi lapok.“

Hogy miért felekezeti kivétel nélkül a
békésmegyei elemi néptanodák, közvetve
megfejtí Ghyczy Kálmán „a kath. autonómia
kérdéseiről“ legközelebb hírlapilag is nyilvá-
nitott imezen tétele: „a vallásosság nézetem
szerint azon erkölcsi alapoknak egyike, me-
lyeken az emberi társaság s az állam életi
fönállásának biztonsága nyugszik...“ A hit-
felekezeti pedig úgy vannak — közvetlen
gyakorlatilag meggyőződve, hogy csak a fe-
lekezeti iskolák biztosítják a vallásosságot,
következésképen Békésmegyei községeinek az
iskolák jellegét illető maguktartása igazolt
Ghyczy K. nézete szerint is.

Továbbá ekként nyilatkozik: „Nem léven
szakfőúr, nem vagyok képes e törvény hi-
ányait mind elszámolni, de a törvény hibá-
jának tartom egy részről, hogy nem nyug-
tatja meg eléggé a szüléket gyermekeiknek
vallásukban hitfelekezeti szerinti kellő okta-
tatása felől, — jelesül arról elég tüzetesen
kimerítőleg s oly módon, melyet meghusitani
ne lehessen, nem rendelkezik; s ez által
sok helyen ellenszenv fölébredésére adott al-
kalmat, nem csak a katolikus, hanem más
hitfelekezeti kebelében is a községi iskolák
ellen.“ Ezen komoly és böles férfiútól jött né-
zet szép elismerése Békésmegyei hitközségeinek
az iskolák ügyében eddigi magatartását ille-
tőleg; mert ők a hibás és hiányos — tör-
vényt és pedig a legényegesebbek! korán
felismerték — és épen azért nem is alkalm-
mazták.

„A törvény hibájának tartom más részről
— úgy mond Ghyczy K. — hogy a tanfel-
ügyeleti intézmény fölláttásával gondoskodott
ugyan némileg, habár... tökéletlen módon a
népiskolai közoktatás felügyeletéről; de nem
gondoskodott eléggé a népiskolák fölláttá-
sának, ellátásának, közvetlen vezérletének mód-
járól, különösen pedig fölláttásuk, fönartá-
suk költségeinek fedezéséről; a vallás-erköl-
csi — jótettek által nyilvánuló — hitélet a
polgári életnek is istápolója; az elemi okta-
tatásnak a népélet kivánalmaival összhangz-
ban kell lennie, melynek alapja a lelkiismeret
szabadsága, mely bizonynyal megővja az is-
kolákat a vallástalanodástól. A szabadelvű
Jules Simon, francia kultusminiszter az *Inter-
nationale* 606-ik számában írja: „Noha a ne-
velés fölötté áll mindennek, úgy mégis, ha a
lelkiismeret szabadsága fenyegetettnek, inkább
kellene gyermekeinket a tudatlanságra kárho-
ztatni, mint lelkeiket áldozatul hozni.“ Inkább
jőszív műveltség nélkül, mintsem fogárd esze-
ség s műveltség jőszív nélkül.

Balla Máttyás.

(Folytatása köv.)

Nagyvárad júliushó.

„Lassabban öcsém uram“ című cikkben
felel nekem (?) alias Dobay János ur, váro-
si ügyünk rendezése körül elmondott nézete-
imre. Mondhatom nagyon meglepett, hogy a
zsákból kiugrott macska épen az ő nevét vi-
seli, s ha nem így volna s egy kis személyes
kérdés nem forogna fenn, meg az ominosus
— feleletre váró (?) jel nem állana ismét a
cikk alatt, talán nem is folytattam tovább
a polemia, hanem már így csak megteszem
észrevételeimet.

Nagy hiba mindenesetre, hogy fiatal ember
vagyok, hogy bajsz szakál — a qualificatio
e fő factora — dolgában nem állok még
ott, hogy azokról az értelmet le lehetne ol-
vasni, s nincsenek tiszteletre gerjesztő ősz
hajszálaim. E tényezők nélkül pedig valami-
hez szólaní legalább tárgyilagossá és hatás-
sal egyáltalában nem lehet, s mert nem lehet,
a fiatal ember hallgasson.

Jaj pedig neked fiatal ember. Ha az előb-
bit teszed, s kivált valamely öreg urral szem-
be, azt mondják, hogy tehetség talán volna
benne, de felemészti azt az ifjúság tüze, hat-
ni pedig akar, és mert akar, és mert a fiatal
tüztől nem tud tárgyilagossá lenni, kapja ma-
gát s gyanusít hogy célját elérje, — ha nem
munkáltsz, akkor elvész a haza, se megrovás
helyes is, mert munkálni kell, de vigyázz,
hogy valami öreg urat magadra ne zúdíts,
mert mindjárt kész az anathema. Bizony ne-

hez a fiatal embernek az öreg urak által he-
lyesnek vélt utat megtalálni, s ha a fiatal
ember az öreg urak leczkének szántoktatá-
sára megtér, kivétel nélkül azt mondják, he-
lyesen tett, ha azonban van benne annyi ön-
állóság, hogy a legjobb tehetsége és meggyő-
ződése szerint helyesnek tartott uton halad,
azt mondják rá, hogy *kurucz egy gyerek*, —
és ha mégis, amire szintén sok eset van, a
választott uton czélt ér, s a kétségbe vont,
reménytelennek vélt eredményt felmutatja, —
akkor azt mondják, hiszen azt előre lehetett
tudni, hogy úgy lesz, vagy szépen elhallgat-
nak. Nagy események s áldások, maradandó
emlékü intézmények létrehozásához lelkesedés,
tetterő és higgadt értelem kell, ezekhez az
ősz hajak csak az utolsóval járulnak.

De a dologra, Dobay urnak igen sajtásá-
gos s helytelen fogalmi lehetnek a gyanu-
sításról, mint azt válaszából megtudám. Ha
valaki bizonyos tény egy másiknak szóról-
szóra idézett állításából merítve határozott né-
ven nevez, ha valaki valamely előjárásról
azt mondja, hogy nem tud a pénz-kezeléshez
és ezt tényekkel bizonyítja, még azt is meg-
jegyzí, hogy ugyanazon előjáróság, bár leg-
jobb tudomása szerint tesz, az állítás lehet
való, vagy tévedés, ha ugyan tények nem
az előbbi mellett szólanának, de gyanúsítás
semmi esetre nem. Ha azt mondja valaki,
hogy egy város közönsége drága s mégis
rosz teglával van ellátva, ez állítás valóságát
vagy téves voltát, azon városépítő közönsége
mondhatja meg. — A honvéd-kaszárnyáról
szót sem tettem.

Nem gyanúsítás ez uram, hanem csak az
ön érzékenykedése keresztelí el annak, pedig aki
nyilvánosság elé lép, annak félre kell tennie az
érezékenykedést. Másneve van az én felszólalá-
somnak, a közmondások gyűjteményében meg-
van, s úgy kezdődik, hogy szólj igazat... .

Azt mondja Dobay ur, hogy tiz év múlva,
midőn a társadalomnak nem egyedül örmé-
ben, de terheiben is kénytelen lesznek osztoz-
ni, majd másképen beszélék. — Nagyon szo-
moru dolognak tartanám, ha még 10 év mul-
va is ily irányban kellene fellépnem. — A
társadalom örméiről pedig nekem egészen
más fogalmain vannak, — az én ifjúságom
rózsás utjain nagyon sok volt a tövis, s ke-
vés az idő örülni, én a társadalom örmét
akkor fogom élvezni, ha működésemet annak
előnyeire fogom fordíthatni, ha tehetségem-
mel csak egy követ is rakhatok az általános
boldogság házára, ha a nemzetnek oly mun-
kás napszámára lehetek, a mely munkának
áldásos eredményei vannak.

Felemliti, hogy a volt „Békés“ segéd-szer-
kesztője voltam, s így tudhatom, hogy a vá-
ros ügyeivel az nem foglalkozott. Kérdezze
meg csak az előjárókat, ők bizonyára azt
fogják mondani, hogy debizony foglalkozott,
ezt fogja mondani az olvasó közönség is, s
ezt elmondhatom én is, ostoroztam én akkor
is minden helytelenséget s tévedést. Emli-
ti ott, hogy annak a lapnak az volt magasztos
feladata, hogy falra borsót hányjon, — látja
ez ám nem szép öntől, „demortu is aut bene,
aut nihil“, — aztán igaztalan is; az a politi-
ka, melyet a volt „Békés“ képvisel Szarvason
diadalát ülte, s a megyében, Gyomát kivéve,
megszünteté az egyhangú választásokat, —
s ezt elmondhatom a szerénység megsértése
nélkül, mert bizonyára fogja tudni, hogy mily
kevés, vagy épen semmi részem nem volt
az említett lap politikai rovatában. Különben
azt hiszem, hogy válaszában e pontjába saj-
tó hiba lehet, mert bizony én nem értem.

A bagolyról tett hasonlatom magyarázata
annyira sajtáságos, hogy elmerem mondani,
talán csak egyedül ön az, ki így magyaráz-
hatá, érdekében állván — a következő pas-
sussal szemben — engem önmagammal ellen-
kezésbe állónak feltüntetni.

Én szözlöttem diákos és nem diákos embe-
reknek, a nem diákos ember előtt pedig bag-
lyot úgy feltüntetni, mint a tudomány jelké-
pét, ügyetlenség tapintatlanság lenne, — s
ugyan kérdezzem meg valakit, ki nem keres
a kákán a górcsöt, valjon úgy magyarázhat-
ta-e azt a hasonlatot, ha diákos ember is az
illető, mint ön?

Mint mondám tisztán személyes kérdésben
kivántam szólaní, tartoztam ezzel önmagam-
nak, tudván, hogy az olvasó közönség egy
nagy része mindig az utolsó hatás lefolyása
alatt itél, s ha talán nem szólanék, elismer-
ném az ön csupán most említett nézeteinek
helyességét.

Győze vagy
lunk, a közel
győzni fog.

De meg is
keresztül vitél
a csökönység
Gondolják m
gadtan, komol
zás percében.
kat.

S most nyu
meggyőződés
igaz s az ut h
lyen haladok,
azért: „a leán
alszik.“

A fentebbi
ges befejezese
szerre és csak

Nem óhajto
gasson, sőt in
Öntől példát v
ragadtassák e
mert érzéken
csapodó ironi
la győződve,
tudtán kívül
sábjain nem s
a sajtónak, c
lemi és anya
nem találm
egyedül a sajt
hasonlóval vis
kiegénylhetje

Mi működé
tekintetben n
nem, tudom
épített de in
a közel jövő
hessük, csaki
tása hozá an
pokon nyug
zódhet arról,
megkezdett,
mi rendezett
rekre rugó t
hogy ezt ki
biztos záloga

A volt „B
befolyását k
laci elhagyja
son a helyz
mernék.

Végválasz
hogy rendez
ben lesz, és
zót nem halt

— Jegyz
nél 1872. jú
előadandó p

1070—18
közgyámság
a gyulai 89
joga iránti p
1200—18
Pelyva Győ
tartás iránti
3070—18
Nagy Fere
2062 frt. s

1382—18
drás elleni
1446—18
lóp ellen 10
1797—18
ter ellen
ti pere.

4003—18
leider Vilmi
3925—18
duska Mór
ti pere.

— Köz
nagy közs
viseleti kö
let tervez
elfogadato
vezés nag

Győz-e vagy bukik a rendezett tanács nálunk, a közel jövő kérdése, én remélem, hogy győzni fog.

De meg is bukhat, hiszen nagyobb dolgok keresztül vitele is szenvedett már hajótörést a csökönyösség tengerén.

Gondolják meg azonban polgártársaim higgadtan, komolyan megfontolva az elhatározás percében, hogy hova adják szavazataikat.

S most nyugodtan teszem le a tollat, mert meggyőződésem azt mondja, hogy az ügy igaz s az út helyes, melyet védek, s a melyen haladok, s ha talán most megbukik is, azért: „a leányzó nem halt meg, hanem csak alszik.”

Kratochvíl Gyula.

A fentebbiekre válaszat, az ügy végleges befejezése tekintetében, cikkével egyszerre és csak röviden adom:

Nem óhajtom, hogy mint fiatal ember hallgasson, sőt inkább óhajtnám, hogy kortársai Öntől példát véve, munkálkodjanak; de ne ragadtassák el magukat a tulságos bév által, mert érzékenykedő népként a tulságokba csapódó ironikus hang sérti. — Meglehet róla győződve, hogy ha második cikkét — tudtán kívül is — más ellen írja, lapom hasábjain nem adok tért számára; de magamat, a sajtónak, csekély tehetségemhez képest szemlenni és anyagi munkását, nem találtam és nem találok sértve, mert tudom azt, hogy egyedül a sajtó azon tér, a melyen hasonlóan hasonlóval viszonyozhatunk és így számlánkat kiegyenlíthetjük.

Mi működését a volt „Békés”-ben illeti, e tekintetben nem kell előljáróságunkat kérdeznem, tudom azt magam is; ama hang nem épített de inkább rontott; és a helyzetet, hogy a közel jövőben a rendezett tanácsot létesíthessük, csakis egyes gyanúsított férfiak kitaratása hozá annyira, hogy ebből az, szilárd alapon nyugodva, jöjjön teljesebbé; meggyőződhet arról, ha e lap hasábjain éppen ma megkezdett „Tervezetet” átolvassa; — mert mi rendezett tanácsot nem fillérek, hanem ezrekre rugó többséggel akarunk létesíteni, és hogy ezt ki is viendjük, annak a jelen már biztos záloga.

A volt „Békés”-nek a szarvasi választásra befolyását kétkem, hogy Önön kívül valaki elhagyja. Alig hiszem, hogy azt Szarvason a helyzetnek jelenlegi férfiai is beismernek.

Végválaszom ezzel befejezve, én is hiszem, hogy rendezett tanácsunk már a közel jövőben lesz, és önnel együtt mondom: „a leányzó nem halt meg, hanem csak alszik.”

Dobay János.

— **Jegyzéke** a gyulai kir. törvényszékénél 1872. július 22-én s következő napokon előadandó pereknek.

Előadó Nyikora bíró.

1070—1872. Marczó János felp. a gyulai közgyűléség Marczó Julianna képviselőjében, a gyulai 892 sz. tjkvi ingatlanjog tulajdoni joga iránti pere.

1200—1872. Özv. Pelyva Józsefné felp. Pelyva György és érdektársai ellen özvegytartás iránti pere.

3070—1872. Grf. Almási Kálmánnak Z. Nagy Ferencz gy.-vári községi bíró ellen 2062 frt. s jár. iránti pere.

Előadó Huszka bíró.

1382—1872. Ókrös Juliannának Vidó András elleni való pere.

1446—1872. Szántó Albertnek Grüner Fülöp ellen 1000 frt. tőke és jár. iránti pere.

1797—1872. Nyiri Bálintnak, Szilágyi Eszter ellen szerződés érvénytelenítése iránti pere.

Előadó Teleszky bíró.

4003—1872. Schwartz Sámuelnek Hungerleider Vilmos ellen 400 frt. s jár. iránti pere.

3925—1872. Naschicz Hermannak Hajduska Mór ellen 865 frt 78 kr. s jár. iránti pere.

Ujdonságok.

— **Községi rendezésünk** ügyében, mint nagy község e hó 16-án tartott meg a képviselői közgyűlés, a melyen a szabályrendelet tervezete felolvastatván, némi változással elfogadtatott a küldöttség munkálata. A szervezés nagyon csekély eltéréssel különbözik a

rendezett tanács városok szervezetétől, a mennyiben a város önálló rendőrséget is létesít; — mi nem látunk az egészben más különbséget, mint hogy a polgármester és kapitány helyett, bíró és albíró lesz, persze hogy szűkebb és önállótlabb tevékenységi körrel, — megvagyunk győződve, hogy az egész szervezés csak könnyebbített átmenet a rendezett tanácsra, melynek rövid időn be is kell következni, mert hogy Gyula városa élén ennyi teenlőt egy csekélyebb szellemi képzettséggel bíró földész teljesíthessen, azt, ki e szervezetet ismeri, senki sem fogja elhinni.

— **Az e hó 17-én tartott** képviseli közgyűlésen, a városi képviselő választást vezető elnökök megválasztattak, és pedig következő rendben:

Az I-ső kerületben: elnök Nagy Károly, helyettes elnök Licska József

II-ik kerületben: elnök Keller Imre, helyettes elnök id. Uferbach János.

III-ik kerületben: elnök Dobay János, helyettes elnök Dáskál Dávid.

IV-ik kerületben: elnök Hoffmann József, helyettes elnök Sz. Schriffert Mátyás.

V-ik kerületben: elnök Endrefy Károly, helyettes elnök Murvai András.

VI-ik kerületben: elnök Dáskál Miklós, helyettes elnök Atyimovits József.

Választási napul f. é. július 23-ik napja tüzetett ki.

— **Gyula-Váriban** néhány a gyulai nyomdának versenyt akarván szerezni, hozzáfogtak egy külön nyomdai sajtó készítéséhez, és azt el is készítették. Nagyon hamar akarván azonban meggazdagodni, hozzá fogtak először is 10 frtos bankót csinálni, és ebből meglehetősen mennyiséget forgalomba is hoztak; a bankjegyeket szabadkézzel csinálták, mert a szükséges lemezre még szert nem tettek. A rendőrség azonban e működésben elfogta őket, és már eddig 14-en vannak a hűvösön. A vári nemzeti banknak élén — mint halljuk — egy már ezért büntetett egyén az ottani molnárral állott.

— **Több lap** azon téves hirt hozá a megyei dalárünnepélyről, hogy a versenydíjat a gyulai női-dalegyület adományozná; e téves hírek ellenében kijelentjük, hogy e díjat a „gyulai nőegyletnek” egyes tagjai maguk közötti gyűjtés útján fogják ajándékozni. Legkevésbé sem akarjuk hölgyeink dalképességét kétségbe vonni, de Gyulán női-dalegyület nincs, noha örülnénk rajta ha lenne, mert annak állandóságáról inkább megvolnánk győződve, mint az eddigi gyulai férfdalegyuletekről.

— **Megjelent**, és szerkesztőségünkhöz beküldetett az „Apolló” című, havonként kétszer megjelenő zene folyóiratnak 14. száma vegyes tartalommal. — Ára negyedévre csak 1 frt 25 kr., félévre 2 frt 50 kr. Zenekedvelő közönségünknél figyelmét a midőn felhívjuk, arról értesítjük, hogy az előfizetési összeget Fellegi Viktor szerkesztő-tulajdonoshoz Budára sziveskedjenek beküldeni.

— **Folyó hó 15-én** reggeli órákban Békésváros határában iszonyu villámlás és dörgés volt, melynek, fájdalom! egy emberélet esett áldozatul, ugyanis K. P. nevű földműves summásával és nő-cselédével az eső elől egy gunyhóba menekült, hol a villám summását agyoncsujtotta. — Csodálatos, hogy a nőcseledeknek a summás mellett semmi baja nem történt, míg ellenben a töle távolabb eső gazdát a földhöz vágta, — a kunyhó megégett.

— **Gyula-Váriban** e hó 16-án egy aratókkal ment kocsi felborult, egy nő oly szerencsétlenül esett egy fennálló kaszába, hogy hasát egészen felvágta, és belei kiömlöttek, minek következtében másnap szörnyű kínok között meghalt.

— **A b.-csabai iparosok** f. hó 14-én tartották alakuló közgyűlésüket, s létesíték a czélba vett ipartársulatot. Tehát etekintetben Gyulanál előbbre vannak.

— **Kétégyházán** — mint értesültünk — a bíróválasztás bizonytalan időre ismét elnapoltatott. — Az elnapolásnak oka az, hogy a megválasztott községi képviselők, kik némely hivatalon egyének törvényellenes tulkapásaik és eljárásaik által jutottak be a községi képviselő testületbe, az igazoló bizottság által nem igazoltattak. Miért is intézkedés történt hogy mielőtt a bíróválasztás megejtetnék, a bizottsági tagok újból választassanak meg.

— **Megyénk több községeiben** — mint halljuk — azon rosz és undorító szokás di-

vik, hogy a döglött baromfiakat, kutyákat, macskákat egyszerűen kivetik az utca közepére, vagy valamely közellevő árokba, sőt némelyek még a fákra is felaggatják, vagy az udvar kerítésére fektetik, mi dögleletes büzt terjesztvén, a közegészségügy érdekében megyei hatóságunk szigorú rendeletével ily szokásnak véget vethetne; mely abból állana, hogy az illető házigazda vagy gazdasszony pénzbeli büntetés terhe alatt köteleztetnék a döglöket kertjében vagy akárhová 4—5 lábnyi mélységű gödörbe elásatni. E rendelet azonban ne maradjon írott betű, hanem annak többszöri kidoboltatása, közhírrétele után a falusi bíró, vagy esküdt, vagy valamely községi szolgáló tekintsen néha, bizonytalan időben váratlanul végig az utcákon, és a tetteseken, kiket rajta kap, szigoruan hajtsa végre a fentebbi megyei rendeletet. Egy-kétilyen büntetésnek hirt terjedvén a faluban — a rosz szokás meg fog szünni.

(S. S.) **Szarvasi ujdonságok.** (jun. 18.) *Tanulóink létszáma.* Az iskolai tanév bevégeztével érdekesnek találjuk városunk összes tanintézetének népességéről átnézetet nyújtani, — mint miből a legújabb nemzedék mily arányban neveltetése leginkább kiismerhető. Városunk tanintézetében a múlt tanévben összesen 2809 növendék nyert oktatást, — e számból esik: a) az ág. hitvallásnak belső és külső tanyái népiskoláira 1076 fiú és 1001 leány, összesen 2077 növendék; b) a r. katolikusok népiskolájára 59 fiú és 49 leány, összesen 108 növendék; c) a szabadelvű izr. községi iskolájára 40 fiú és 20 leány, összesen 60 növendék; d) az orthodox izraeliták községi iskolájára 15 fiú növendék; e) a felsőbb magán növendékre 40 leány növendék; f) az alsóbb magán növendékre 30 leány növendék; g) a városi óvodára 98 növ.; h) a főgymnra 421 növendék. Főösszeg 2809, — mely szám 22.446 lélekszámot tevő népességünk közarányitva, elég kedvezőnek mondható.

— **Villámcsapás.** Felsőzsiget utcán e hó 15-én reggeli 8 óra tájban erős zápor közben a villám egy a ház sorok előtt 3—4 lépésnyire álló közel félszázados akáczfába csapott le, azt derékon kettő törve, s héját több ölnyire forgácsolva szét. A vén fa ez esetben valóságos villámharitól szolgált. Ugyancsak városunk szélén szintén kettő tört a villám egy másik sudar fát is; szóval gyakran fenyeget bennünket; de mind ez intő jelek dacára az ág. hitvallásnak érczel fedett igen magas tornyáról még mindég hiányzik egy villámhárító. Pedig igen ajánlatos volna ám megelőzni a könnyen eshető veszedelmet.

— **Eros szervezet.** Egy városunkbeli kocsi-szon közelébb, a mint tizifával megterhelten hazahajtanó lovai felkantározásával foglalkozott, az ismeretlen okokból megvadult lovak szekeresétől együtt átgázolták. A szekeren közel fél öl fa volt; de dacára a ropant nyomásnak, emberünk szerencsésen életben maradt, sőt mielőbbi teljes felépülése bizony remélhető.

— **Születési és halálozási statisztika,** január 1-től július 1-ig. Evangélikus született: 570, meghalt: 450, rom. katolikus született: 67, meghalt: 55, izraelita született: 8, meghalt: 2. A szaporodási arány kielégítő.

— **Tessék eligazodni!** Hogy a postakezélőknek néha mily bosszantó levelekkel kell foglalkozniok, bizonyítják azt az itt közölt helyezim nélküli Szarvason feladott levelek címei. Ime: „I. Szarvasról: Ezen levelem adasson Péter Antal ur műhelyében Kelemen János kezében november 33. 1871. II. Ez talyeveget ajánlom N. T. M. T. Sonda Sándor Num. házszáma 895. III. M. T. Kelemen János házához. Utolsó posta testvérenek Sárának alsó részén vásárszél adják azt kéhez.” Tessék már most nagy magyarországon fölfedezni az illető czinzeteket.

— **Gyümölcs-termésünk** mennyiségileg és minőségileg is igen silány, minek következtében piacunkon a gyümölcs árak hallatlan felszökkenetek. Így, 6 barackért 10 krt kérnek el, bár e gyümölcsfaj ez idén még legjobban fizetett. Dinnyéseink is kevés eredménnyel kecségetnek, s csakis szőlőnk nyujtanak némi vigaszt eléggé szép fejlődésükkel.

Gazdászat, ipar és kereskedelem.

Hetivásári tudósítás.

Gyula július 19-én. Mint országos vásár előtt rendezes szokott hetivásárunk legna-

gyobb részben az országos vásárra olvadt, a miért is a tulajdonképeni hetivásár összes heti forgalma alig 120-ra tehető, tiszta buza 11 frt 50 kr. — Árpa 5—5 frt 50 kr. — Szén, nád, más heti árakon kelt.

Futónak nevezett országos vásárunk mint rendezes, úgy most is sertéssel vette kezdetét, melyek eladásra szánt számát 22000 tehetni. Tisza Kálmánnak 4—5 éves öreg herélt sertései 75 frton keltek, egy 2 éves falkája 57 frton, Schwarzcznak 1 $\frac{1}{2}$ éves falkája 55 frton, egy másik 1 $\frac{1}{2}$ éves falka 49 frton Lovasy Ferencznek öreg herélt sertései 86 frton, 1 éves falkák 30 frton, kisebb 23—19 forinton.

A szarvasmarha összes forgalma szombat délig mintegy 5000-re tehető; a szép nagy ökör párja 300—330 frt, kisebbeké 220—290 frt, 4 éves tinóké 150—200 frt, 3 évesé 120—150 frt, 2 évesé 90—120 frt, egy éves borjúké 50—90 frt, meddő tehének párja 180—230 frt.

A vásár általában az eladókra nézve gyengének mondható a vevők hiánya miatt.

Programmja

a békésmegyei gazdasági egyesület által 1872. szeptember 1-én B.-Csabán rendezendő állatiállításnak.

Kiállítatik: ló, szarvasmarha, juh és sertés. *A rendezőség* áll Rác Lipót elnök és Vidovszki János urakból.

A kiállítandó állatok a tulajdonos nevével és lakásával együtt Rác Lipót rendező elnöknel (Csabán) előre bejelentendők.

Kiállítási hely a serház udvara. — Takarmányról a kiállító gondoskodik.

Díjat csak a kiállító által nevelt állat nyerhet.

A bíróságot a helyszínen, minden osztály számára külön, a rendező elnök az egyleti elnökkel egyetértve alakítja meg. A bírálót sept. 1-én reggeli 8 órakor kezdődik, s befejezte előtt a kiállított állat el nem vihető, különben díj képességét veszti. A bírálatról az illető osztályok jegyzői írásbeli indokolt jelentést adnak be, mely a helyszínen a díjkiosztással egy időben közhírré tétetik.

Egyleti tagul aláírhatni a rendező elnöknel és a helyszínen.

Díjak: I. *A lovaknál:* A nm. m. k. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által kitűzendő és későbbben közhírré teendő állami lötenyészdíjak fognak kiosztatni.

II. A szarvasmarhánál.

	ha egyleti tagé	ha nem egyleti tagé
1) a legjelesb magyar fajú bika	150 frt.	75 frt. —
a 2. legjelesb magyar fajú bika	60 frt.	30 frt. —
2) a legjelesb magyar fajú tehén még pedig		
a) különös figyelemmel a testalkotásra, 1. díj	90 frt.	45 frt. —
a) különös figyelemmel a testalkotásra, 2. díj	30 frt.	15 frt. —
b) különös figyelemmel a tejelő képességre *)		
1-ső díj	90 frt.	45 frt. —
2-ik díj	30 frt.	15 frt. —
3) a legjelesb magyar fajú borjú, 1—3 évesig	45 frt.	22 frt. 50
a 2. legjel. magyar fajú borjú, 1—3 évesig	30 frt.	15 frt. —
- Ezenkívül 5 bronzérem és dicséző oklevelek.

III. A juhoknál.

1) a finom gyapjasnál		
a) a legjelesb kos	30 frt.	15 frt. —
b) a „anya	30 „	15 „ —
2) a fésűsnél		
a) a legjelesb kos	15 „	7 „ 50
b) a „anya	15 „	7 „ 50
- Ezenkívül 1 bronzérem és dicséző oklevelek.

IV. A sertéseknél.

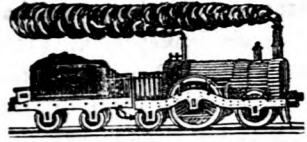
1) a legjelesb kan	60 frt.	30 frt. —
2) a „koca	45 „	22 „ 50
3) a „malacz	30 „	15 „ —
- Ezenkívül 3 bronzérem és dicséző oklevelek.

A közgyűlésnek meghagyásából B.-Csabán május 30-án 1872.

Mokry Sámuel
egyl. titkár.

*) A tejelő képességben versenyző tehének a kiállítás napja előtti estől fogva a rendezőség kezelésé alá bocsátandók.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Dobay János.

Vasuti menetrend.

Nagyvárad — Eszék.

Nagyvárad indul 5 ó. 5 p. d. u., 7 ó. 55 p. reggel.
Szalonta indul 6 ó. 23 p. este, 10 ó. 18 p. d. e.
Sarkad indul 7 ó. 4 p. este, 11 ó. 27 p. d. e.
Gyula indul 7 ó. 34 p. este, 12 ó. 38 p. d. u.

Csaba érkezik 8 ó. 1 p. este, 1 ó. 13 p. d. u., ind.
8 ó. 41 p. este, 4 ó. 10 p. reggel.
Oroszlány indul 9 ó. 45 p. este, 6 ó. 25 p. reggel.
H.-M.-Vasárhely indul 10 ó. 44 p. éjjel, 8 ó. 16 p. reg.
Szegec érkezik 11 ó. 29 p. éjjel, 9 ó. 16 p. d. e. in-
dul 3 ó. 24 p. reggel, 2 ó. 10 p. d. u.
Szabadka indul 5 ó. 1 p. reggel, 4 ó. 36 p. d. u.
Zombor indul 7 ó. 14 p. reggel, 7 ó. 29 p. este.
Gombos-Bogocsa érkezik 8 ó. 24 p. reggel, 8 ó. 46
p. este.
Eszék érkezik 10 ó. 46 p. d. u., 11 ó. 14 p. éjjel.

Eszék — Nagyvárad.

Eszék indul 4 ó. d. u., 3 ó. reggel.
Gombos-Bogocsa indulás 6 ó. 19 p. este, 5 ó. 30
p. reggel.

Zombor indul 7 ó. 39 p. este, 7 ó. 4 p. reg.
Szabadka 9 ó. 54 p. este, 10 ó. 16 p. d. e.
Szegec érkezik 11 ó. 19 p. éjjel, 12 ó. dél, indul 3
ó. 34 p. reggel, 5 ó. 15 p. d. u.
H.-M.-Vasárhely indul 4 ó. 34 p. reg. 6 ó. 53 p. est
Oroszlány 5 ó. 46 p. reg. 8 ó. 43 p. este.
Csaba érkezik 7 ó. reg. 10 ó. 17 p. éjjel, indul 7
ó. 40 p. reggel, 2 ó. 45 p. d. u.
Gyula indul 8 ó. 20 p. reg. 3 ó. 45 p. d. u.
Sarkad indul 8 ó. 52 p. reg. 4 ó. 56 p. d. u.
Szalonta indul 9 ó. 39 p. d. e., 6 ó. 13 p. este.
Nagyvárad érkezik 11 ó. d. e., 8 ó. este.

Pest — Arad — Temesvár.

Pest indul 7 ó. 30 p. reggel, 6 ó. 5 p. este.
Cegléd indul 10 ó. 18 p. reggel, 9 ó. 5 p. este.
Szolnok indul 11 ó. 7 p. d. e., 10 ó. 37 p. éjjel.

Csaba indul 2 ó. 1 p. d. u., 3 ó. 30 p. reggel.
Arad érkezik 3 ó. 42 p. d. u., 6 ó. 4 p. reggel, in-
dul 4 ó. 5 p. d. u., 6 ó. 24 p. reg.
Temesvár érkezik 7 ó. 27 p. este, 8 ó. 59 p. reg.

Temesvár — Arad — Pest.

Temesvár indul 8 ó. reggel, 5 ó. 30 p. d. u.
Arad érkezik 11 ó. 52 p. d. e., 8 ó. 40 p. este.
indul 12 ó. 25 p. d. u., 9 ó. 4 p. este.
Csaba indul 2 ó. 10 p. d. u., 11 ó. 41 p. éjjel.
Szolnok indul 5 ó. 1 p. d. u., 4 ó. 17 p. reggel.
Cegléd érkezik 5 ó. 47 p. este, 5 ó. 36 p. reggel.
Pest érkezik 8 ó. 37 p. este, 8 ó. 43 p. reggel.

HIRDETÉSEK.

KIVONAT OBETKO és ERNYEI

39. számú cég raktárában
ARADON
melyet a n. érd. közönség becses figyelmébe ajánlanak.

Szalma kalapok fiúk és leányoknak 40, 50, 60 kr., urak és hölgyeknek 80 kr. 1 frt. 1 frt 50, 2 frt., azonkívül mindennemű Panama, Florentin és lószőr kalapok.
Szövet kalapok fiúknak 2 frt, uraknak 2.50, 3 frt.
Úti és vadászati sapkák. Selyem és más szövet fiúknak 1 frt, 1.20 kr., uraknak 1.20, 1.50 kr., 2 frt.
Kalap minták hölgyeknek 30, 35, 40 kr.
Lack fénykalapok hölgyek és leányoknak 1.20, 1.50, 1.70 kr.
Női komodczipők, bőr és szövet 90, 95 kr. 1.20, 1.75 kr. Sarkasok finomak 2.20, 2.30, 2.50, 2.70 kr.
Női magas sarkos-czipők eberlasting oldaltűzős 2.80 kr., előlűzős vagy ruganyos 3 frt, 3.50, 3.70 kr., 4 frt, 4.50 kr., 5 frt.
Női magas czipők zerge- vagy kesztyűbőr, naggyobbrészt szegzett talppal 3.80, 4.50, 5.50 kr.
Közönséges gyermek kis czipők bőr vagy szövet 50, 60, 80, 90 kr., 1 frt. Finomabbak gombbal és sarkkal 1.25, 1.30, 1.50 kr. Egész magasak, eberlasting lack orral 1.60, 1.80 kr., 2 frt, nagyobbak 2.20, 2.50, 2.80 kr., 3 frt. Zerge-bőr gyermek-czipők szegzett talppal, réz orral, melyek tartósságra nézve kitűnők 2.20, 2.50, 2.80 kr., 3 frt 3.50 kr.
Férfi lábbelik fénymázos bőr, zerge- és kesztyűbőr 5 frt, 5.50 kr., 6 frt.
Diszes férfi lábbelik egész lack vagy kesztyűbőr orral 6 frt, 6.50 kr.
Vastag talpu lábbelik fénymázos vagy orosz lack bőr 6.50 kr., 7 frt, 7.50 kr., 8 frt.

Fiú lábbelik szegzett talppal és rugannyal, kívánatra réz orral 2.30, 2.80 kr., 3 frt, 3.50 kr., 4 frt.
Férfi fehérműiek, színes vagy fehér ing, Cosmanos, szövet, vagy finom chiffon 1.20, 1.50, 1.80 kr., 2 frt, 2.50.
Gatvák fonal vászonból 1.30, 1.40, 1.60, 1.80 kr. Hat darab finom gallér 90 kr. 1.20, 1.50 kr. Egy pár finom kezélő 40, 50 kr.
Női fehérműiek, gallérok és kezélők moul és chiffon szövetből, legújabb kiállításban; azon kívül broche kenők és himzett zseb-kenők, fityolok, csipke és szalagműiek, ing és bélszűsznek, gépi és varró czérnák, mindennemű kötő és horgoló pamutok, ruha dísz-rojt és minden előforduló rövid árúk.
Prágai glacé kéztűik urak és hölgyeknek, 75, 90 kr., 1 frt.
Valódi párizsi Juvin-féle dupla varrásu glacé kesztyűk, melyek kitűnő tartósságok által igen kedveltek. 1 pár 1.40 kr.
Szövetkesztyűk gyermekeknek 15, 20, 25 kr. Urak és hölgyeknek 30, 40, 50, 60 kr.
Katonai kéztűik 70, 90 kr., 1 frt. Színes üz- és szarvas-bőr kéztűik 1 frt, 1.10, 1.20, 1.60 kr., 2 frt.
Férfi csokrok és nyakkendők, változatos alakokban 15, 20, 30, 40, 50 krtól.
Harisnyák, tarka és fehér színben gyermekeknek 15, 20, 25 kr., urak és hölgyeknek 30, 40, 50, 60 kr. Vászon harisnyák uraknak, különösen sokat járóknak ajánlható. 1 pár 50, 60 kr.
Napernyők pamutból 80 kr., 1 frt, 1.20, 1.50 kr. Selyemből 2 frt, 2.50, hosszú nyelűek

2.80 kr., 3 frt, 3.50 kr., 4 frt. Férfi napernyők 2.50 kr., 3 frt, 3.50 kr. Mérnöki óriása ernyők 10, 12 frt.
Esőernyők pamutból 1.35, 1.50 kr., 2 frt, 2.50 kr. Alpaca szövet 2.80, 3 frt, 3.50, 4 frt. Selyemből 5, 6, 8, 10, 12 frt.
Eső-vízmentes köpenyek uraknak 10, 12, 14, 16 frt.
Védőszárak (gamaschen) 5, 6, 8 frt.
Utazó kézi kofferek 3., 3.50, 4, 5, 6 frt, nagyobbak 7, 8, 9 frt. Egész nagy női fürdői kofferek betét és külön osztályokkal 10, 12, 14, 16 frt.
Kézi táskák, szövet és bőr 2., 2.50, 3., 3.50 4, 5, 10 frt.
Berendezett toilette kézi táskák 15, 20, 25, 30 frt.
Utazó göngyök (rouleaux) 1.50, 2 frt, 2.50, 3 frt. Utazó (necessair) szekrények 5, 6, 8, 10, 15 frt.
Ingtartó, szivacs, szappan tartók, uti írószekrények, tükrök és ivó-poharak, látszóvelek, légpárnák, láb és uti pokróczok és plaidok szíjjakkal együtt és minden a szakmába vágó tárgyak.
Illat szerek, szappanok, fogporok és pasták, a leghíreseb orvosoktól.
Bőr-, Bronc- és fatárgyak, különösen névnap és alkalmi ajándokul ajánlhatók.
Ékszeresek, broche és fülbevalók, mell- és kezélő-gombok, nyak és karékek, bronce csont készén cautionsok és talmi aranyból
Levél papírok név- vagy kezélőbetűkkel (monogrammal) 100 db. 1.40, 1.60, 1.80 kr., Kívánatra ezimerral vagy bármily jelvény-nyel arányos árban.
Non plus ultra **kávéfőzők,** melyekből kitűnő erős kávé nyerhető, 5.50, 6.50, 7.50 kr.
Vaj- és habverő gép üvegből 6., 6.50 kr.
Sodaviz készítő gép. mellyel 10 perc alatt a legjobb sodaviz készíthető, 9.50, 10.50, 11.50 kr.
Alpaca és alpaca ezüst evő-eszközök, tálcák, gyertyatartók és többnemű asztali készletek. Ezen érc közvetlen az ezüst után sorolható, tartósságáért 10 évig jót állunk.
Kosarak, változatos alakban, kézi, piaci és

gyümölcs kosarak, ételhordó és evő-eszközöknek való kosarak, fa és papírhoz való, végül böleső kosarak spanyol nábból.
Fényképekhez való keretek aranyozva éstermentes fából, szegletes és oval alakban, minden nagyságban.
Kávé perkelők és őrlők.
Cukor szelenczék és cukor vágók. Gyors melegítők és felöntő kávé maschinák.
Pléh tálcák és pohártartók. Fiokos és oszlopos tükrök.
Pipa-állványok és asztalok. Madár kalitkák és aranyhal tartók.
Ablakredők, fából szöve igen czélszerű találmány a szoba levegőt folytonos mérsékletben tartja a nap heve és hideg ellen. — Rendeléseknél szükséges az ablak belső világ nagyság mértéke, darabja 2.80, 3., 3.50 kr., 4. 5 frt. melyek természetes fából és festéssel kaphatók.
Kitűnő porcellán-ragasztó 1 üveg 30 kr.
Bröne-féle folt tisztító, selyem-, szőr- és szövetből, 30 kr.
Moly és és bolha **por,** 1 üveg 25 kr.
Poloska vesztő folyadék 30 kr.
Ezüst és arany, valamint üveg tisztító por 10 kr., Rozsda folt kivevő szesz, fehér neműből 25 kr. 1 doboz tyúkszem gyűrű 25 kr. 1 üveg kitűnő tinta 20 kr. 1 üveg kék vagy veres tinta 20 kr.
Valódi **bécsi fénymáz** (wachs) mely a bőrt puhán és folytonos fényben tartja, 1 font 35 kr.
Illatos enyv, pléh dobozban ecsettel 50 kr.
Börpuhító **kenőcs** különösen lószerszámok és gépi szíjakkal alkalmazhatók. 1 doboz 20 kr.
Ruha félyező tinta, 1 üveg 70 kr.
Pulcherin, legártatlanabb arc-szépítő, szepítő, májfoltok és kiütések ellen 1 üveg 80 kr. Gyermekek szoptató üvegek különböző alakban 40, 50, 60 kr., felül gummival.
Gyermekek játékok. Szekrényben és egyenkint nagyválasztékú bábú, társas játékok.
Postai rendelvények a leggyorsabban eszközöltetnek.

54) 2—10

6—6 Ház eladás. 41)

Alólírottak a „Komló“ vendéglőhöz címzett saját háza szabad kézből kedvező feltételek mellett eladó, vagy mint vendéglő 3 évre bérbeadó.

Ertekezhetni a bennlakó tulajdonossal.

Ugyanott egy varrógép is eladó.

Szabó Sándor.
Gyulán.

43) A Liebig-féle Kumys-kivonat 7—12

a bécsi orvosi kartól mint hathatós gyógyszer ajánlva, és a krakkói tudományos egyesületől különös figyelemre méltatva, az orvosi karok egyhangú elismerése folytán az első helyet foglalja el minden tudósbajokban eddig használt gyógyszerek között. — Gyorsan és biztosan gyógyít: **tüdővérszt,** (kifejlődöttébb fokozat) **tüdőgümőkört,** (jelenségei: vértörés, aszkor-hidegletés, nehéz lélegzés), **gyomor-, bél- és légeső-hurutot,** **vérvesszést** hosszabb betegség és folytonos merkurial használatától eredve, **sápkört,** **szívműködést,** **sorvadást,** **hátgerincz-aszkórt,** **méhgörcsöt** és **ideggyengeséget.**
Egy üveg ára 1 frt o. é. Ládácskák 4 üvegtől felfelé. — Az elszállítás vidékre történik

a Kumys gyógyintézet főraktára

által Bécsben (General Depot der Kumys Heilanstalt Wien Mariahilfstrasse 36, Bernben. (S. Friedli jun.)

U. i. Eddig gyógyszerekkel eredmény nélkül gyógyítottak szíveskedjenek egy próbát eme Liebig-féle kivonattal eszközölni.

Hirdetmény.

Csorvási határban fekvő 305 holdra terjedő, szilárd anyagokból épült, gazdasági épületekkel ellátott

tagosított birtok

szabad kézből kedvező feltételek mellett örök áron eladó. — Venni szándékozók bővebb értesülést nyerhetnek

Ormos János

56) 1—3 tulajdonos urnál Gyulán.

WEINMANN MIKSA

divatkereskedése Gyulán
a főtéren Prág-ház.

kereskedésében raktárt tart mindenfélé

szücsárúkból

magyar- és német-szücsők számára nagy választékban, méltányos áron.

57)

1—3

Ház haszonbérbe-adás.

Mező-Berény községében a főtéren egy nagy bolt szobával és pinczével, ugyanazon udvarban egy lakosztály, mely áll: konyha, kamra és három szobából, — azonnal vagy f. évi október 1-től több évekre haszonbérbe adandó. A haszonbérleti kívánók, személyesen vagy írásilag helyben Megele Bertalan kasznár urhoz forduljanak.

55)

2—3

Bleyer Ignácz

szobafestő Gyulán

♦ Vári-úton az „Erzsébet árpolda“ mellett saját házában

♦ ki eddig WEISZ M. urral közösen működött, jelenleg saját felelősségére vállal munkákat, és azok pontos készítéséről kezeskedik.

58)

1—3

Igaz, hogy valgy közönségtulajdonosok társak dolgá rakat ide n ink tagjai delkeznék; — némelyek által helyütt a gy könyvtára. legnagyobb osztály igen legesen van nyad részé lakosságná

Mit olva zönség? E oly szomor olvasmány le nem ban felköltyeket véle nem ért, s dobja, egye kozásra for oly olvasmlyek szívétatos vilá sorsával el talya a vá

Tagadha állását? E egy hathat hiányon fa teni igyek gyénkben tapasztaltu — mint l kere. Pedt nak, kik nak mond

A való nem az ve hogy a né főlemelni? különben hogy a ne tetének va dig őszint na ám va olvasás á

Igen e nem olva értekezésé kat, hogy ellenszenv iránt; de tesen, mi ezen ellen kiürtani, nos olvas ur egyszé „vegylünk vassunk.“

lemét, ná közmivel kényt, sa a gazdas juk, még vánt cél Állitas ségenkér tanodai ott van rosi és k